

AZGELİŞMİŞLİK VE EMPERYALİZM

Derleyen: Atilla Aksoy

Gözlem Yayınları

235 sayfa, 15 Lira

Gözlem Yayınları'nın bu kitabı Türkiye'nin yayın hayatında oldukça yeni sayılacak bir türü getiriyor. Bu çeşitlen derlemeler son zamanlarda Batı'da, bütün teorik-kültürel alanlarda çok yaygın. Çünkü bir derlemenin çok bariz avantajları var: Belli bir konuda söz söylemiş, sözünün değeri olan birçok yazarın görüşlerini bir araya getirerek okura önemli bir rahatlık ve kolaylık sağlıyor. Dergilerde kalmış, aranıp bulunması, bu işlere vakit ayırmasına imkânı olmayan okura çok güç gelen yazıları, konunun bir uzmanı buluyor, bir araya topluyor. Böylece, bir konuyu, değişik yorumlarıyla birlikte okura sunuyor.

Derleme türünün yaygınlık kazanmasına başka nedenler de bulunabilir. Bir neden, çağımızın dünyasında, her konuda çok farklı yaklaşımlar olmasıdır. Bu yüzden bir konuda kaç kişinin hangi farklı yorumları getirdiğini bilmek çok önemli. Bu, artık yalnız uzmanı değil, uzmanlık düzeyine varmayan bir bilgiyi arayan okurun da ihtiyacı. Dünyanın yalnız kapitalist - sosyalist ekseninde bölünmesini değil, aynı zamanda bu kutupların da kendi içlerinde çeşitli kamplara ayrılmasını yansıtan bir olgu.

Bir başka neden de, çağımızda, «makale»nin, aşağı yukarı «kitap»la eşit düzeyde bir değer kazanması. Bir konu çeşitli kitaplarda işlenip, iskeleti belirginleşince, bütünün nasıl yorumlanacağı noktası önem kazanıyor. Bunun için de, «makale» çerçevesi çok zaman yeterli olabiliyor. Böylece, az çok bilinen bir konu üstüne bir «makaleler derlemesi» özellikle

yarı-uzmanlaşma sürecindeki okur için yarar sağlıyor.

Atilla Aksoy'un «Azgelişmişlik ve Emperyalizm» üstüne derlemesi yukarıda sayılan yararları sağlayabilen, olumlu bir çalışmadır. Tabii Türkiye'de, bu çeşit çeviri derlemelerinin daha da özel bir işlevi var. Aksoy, belki bir derleme için oldukça geniş sayılabilecek bir alan seçmiş. Ama, kitabın önsözünde belirttiği gibi şu ilkeyi başarıyla uygulamış: «...doğru cevapların ancak doğru sorulara verilebilecekleri inancı içinde soruna çözüm getirmekten çok, doğru soruları üretmeye yönelik tartışmaları sergilemeyi ve yeni tartışmalara zemin hazırlamayı ön planda tuttuk.

Aksoy'un derlemesine aldığı yazarlar, gerçekten ciddi çalışmalar yapmış, dünyada bugün tartışılan ciddi tezleri üretmiş kişiler. Birlikim'in ilk sayısında ele aldığımız Lac-lau-Frank tartışması bu kitapta da var. İkinci sayımızda tanıttığımız Emmanuel, derlemede, daha başka bir yazıyla (ve derlemecinin haklı olarak koyduğu ihtiyat payı çerçevesinde) yer alıyor. Bettelheim'in ona verdiği önemli cevap da burada var. Magdoff, Dos Santos, Pilling, Florian, Szentes gibi yazarların makaleleri, emperyalizm tartışmasını izlemek isteyen okurları doyuracak nitelikte. Aksoy'un, yazarları ve tezlerini tanıtan kısa önsözlerini de özellikle yararlı buluyoruz.

Bir özelliği de, gerek yeterince konuya hazırlıklı olmayan okura bazı sağlam bilgiler vermek, gerekse daha ileri düzeyde olan okura çağdaş tartışmaların doğrultusundan haberli kılmak gibi uzlaşması zor iki işi bir arada yapmaktaki başarısı olan bu kitabın okuyan herkese yararlı olacağı kanısındayız.

MURAT BELGE